

## 27 Τεχνικά κείμενα, διεθνής πρακτική και το Μνημόνιο

Μαρία Καρδούλη, Θεοδώρα Ακοβιτσιώτη

### ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η ανακοίνωση έχει σκοπό να αναδείξει τις τεχνικές προδιαγραφές για την σύνταξη τεχνικών κειμένων, τεχνικών εκθέσεων, μνημονίων, όπως αυτές εφαρμόζονται στους κόλπους των Διεθνών Οργανισμών, στα Ηνωμένα Έθνη και στον Διεθνή Οργανισμό Τυποποίησης ISO. Θα αναπτυχθεί μετα-ορολογικό γλωσσάρι με ορισμούς των βασικών εννοιών και των εν χρήσει σημασιών τους ώστε η ανάλυση του ελληνικού μνημονίου να γίνει εφικτή.

Το κατεξοχήν τεχνικό κείμενο του μνημονίου εξετάζεται ως προς τον **τύπο** (form) ο οποίος επηρεάζει την αναγνωσιμότητα, την εφαρμοστικότητα και τέλος την πλήρωση του σκοπού του. Τονίζονται οι ιδιαιτερότητες, οι παράμετροι της οικονομικής συγκυρίας καθώς και η τεχνογνωσία σύνταξης/συγγραφής τεχνικών κειμένων για χρήση και δημοσιονομική εφαρμογή.

Η μέθοδος αξιολόγησης της ποιότητας του ειδικού τεχνικού κειμένου του Μνημονίου βασίστηκε στην προσέγγιση:

- α. text-focused to reader-focused evaluating text quality
- β. reading and writing public documents.

Λαμβανομένης υπόψη της σπουδαιότητας και της κρισιμότητας του Μνημονίου η απαίτηση για ποιότητα ως προς τον τύπο, τη διάταξη της πληροφορίας και την αυστηρή εφαρμογή των διεθνών τεχνικών προδιαγραφών για τη σύνταξη μνημονίων καθίσταται επιτακτική.

## Technical documents, international practice and the Memorandum of Understanding

Maria Kardouli, Theodora Akovitsioti

### ABSTRACT

This notice is intended to highlight the technical specifications for the preparation of technical documents, technical reports, memoranda, as applicable within the international organizations, the United Nations and the International Organization for Standardization ISO. A post-oroological glossary will be developed with definitions of key concepts and meanings in use in order to analyze the feasibility of the Greek Memorandum.

The most special technical text of the memorandum is examined for the type (form) which affects legibility, applicability and finally purpose fulfillment .. Highlighted the particularities, the parameters of the economic situation and the expertise editorial / writing technical documents to be used for financial purposes.

The method of evaluating the quality of specialized technical text of the memorandum was based on the approach of:

- a text-focused to reader-focused evaluating text quality

b reading and writing public documents.

Given the importance and criticality of the Memorandum of the quality requirement as to the type, layout information and the strict implementation of international technical standards for drafting memoranda becomes imperative.

## 0 Εισαγωγή

Η παρούσα ανακοίνωση στοχεύει στην ανάδειξη των τεχνικών προδιαγραφών που απαιτούν τα «κείμενα ειδικού σκοπού» τόσο μέσα στους κόλπους της διεθνούς επιστημονικής και επαγγελματικής κοινότητας, όσο και στις δημόσιες διοικήσεις των διαφόρων κρατών, οργανισμών και φορέων της επιστήμης και της τέχνης. Συγκεκριμένο κείμενο για την περίπτωση προσφέρει το αποκαλούμενο ευρέως «ΜΝΗΜΟΝΙΟ» για την οικονομική και χρηματοπιστωτική στήριξη της Ελλάδας, κράτους μέλους της ευρωζώνης, Μάιος 2010. Τους ορισμούς και τις τεχνικές προδιαγραφές θα ακολουθήσουν, η Πίτα του Μνημονίου, η οποία βασίστηκε στο Αριστοτελικό υπόδειγμα των 10+1 οντολογικών κριτηρίων με την οποία παρουσιάζεται το όλον φάσμα της ουσίας, του χρόνου και των λοιπών συστατικών του εγχειρήματος. Στη συνέχεια θα τονισθεί το λεξιλόγιο όρων της κρίσης που δημιούργησε ανασφάλεια και ρήξη της επικοινωνίας ανάμεσα στους συνομιλητές. Τέλος, θα τονιστούν οι έννοιες του Χρόνου και του Είναι που καθορίζουν την υπόσταση του Μνημονίου. Για την αναγνωσιμότητα και την βαρύτητα της σημασίας ενός τεχνικού κειμένου ως προς τον **τύπο «forme»** και το **περιεχόμενο «fond»**, θα επικαλεσθούμε διεθνείς πρακτικές θεωρητικού και εφαρμοσμένου πλαισίου τόσο στους Πανεπιστημιακούς κόλπους όσο και στους κόλπους των Ηνωμένων Εθνών και του Διεθνούς Οργανισμού Τυποποίησης. Ο **τεχνοπολιτισμός**, έννοια που αναδύθηκε με την έλευση της τεχνολογίας και στήριξε την έννοια του πολιτισμού εμπλουτίζοντάς την, αξίωσε με τη σειρά της τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που μειώνουν τον θόρυβο, διευκολύνουν την άμεση πρόσληψη της γνώσης/τεχνογνωσίας και δεν επιτρέπουν στην πολυσημία να προκαλέσει καθυστερήσεις, ελλείψεις, αρνητικές επιπτώσεις στην επικοινωνία.

## 1 Ιστορικό της περιρρέουσας κατάστασης για τη σύνταξη του τεχνικού κειμένου του Μνημονίου

Σύμφωνα με την περιγραφή του Παραρτήματος II, της 11<sup>ης</sup> Απριλίου 2010, αποφασίζεται σε ημερομηνία ιδιαίτερης σημειολογικής βαρύτητας για τη χώρα «25<sup>η</sup> Μαρτίου» συμφωνία σχετικά με τους όρους της χρηματοδοτικής στήριξης από τα κράτη-μέλη της Ευρωζώνης. Την ημερομηνία αυτή διάλεξαν να λάβουν απόφαση για την οικονομική «στήριξη» και την

απώλεια της εθνικής κυριαρχίας, αποτέλεσμα βεβαίως κακοδιαχείρισης και έλλειψης πρόβλεψης, εσκεμμένης ή μη, από τις διάφορες κυβερνήσεις της χώρας. Η πλήρης υποταγή στη συνταγή λιτότητας – εξαθλίωσης ενός λαού « για το καλό του», όπως αναφέρει ο Francois de Bernard στο βιβλίο του “le Gouvernement de la Pauvrete – η Διακυβέρνηση της Φτώχειας”. Από την επίσημη εφημερίδα της κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας, τεύχος πρώτο, αρ. φύλλου 65 της 6<sup>ης</sup> Μαΐου 2010 αναφέρουμε τα εξής :

- Στις 25 Μαρτίου 2010 απεφάσισαν οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων της Ζώνης του ευρώ τη δημιουργία μηχανισμού στήριξης για την οικονομική και τη δημοσιονομική σταθερότητα της ευρωζώνης.
- Στις 11 Απριλίου 2010, τα κράτη-μέλη της Ζώνης του ευρώ δήλωσαν τη στήριξη της Ελλάδας, με την κατάρτιση κοινού προγράμματος από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο αλλά και τις Ελληνικές Αρχές.
- Για την εφαρμογή του μηχανισμού στήριξης, καταρτίστηκε από το Υπουργείο Οικονομικών με συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, σχέδιο προγράμματος, το περίφημο ΜΝΗΜΟΝΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ & ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ και επίσης το ΜΝΗΜΟΝΙΟ ΣΥΝΕΝΝΟΗΣΗΣ στις συγκεκριμένες προϋποθέσεις οικονομικής πολιτικής.

## 2 Ορισμοί

Για το περίφημο πρόγραμμα οικονομικής στήριξης της χώρας, το ευρέως καλούμενο «ΜΝΗΜΟΝΙΟ» δόθηκε πλήθος ορισμών : άλλοι από την Διοίκηση της Ευρώπης προς την Ελλάδα, άλλοι από τη σκοπιά της επιστημονικής και τεχνικής μετάφρασης και άλλοι από την παρούσα εργασία. Οι ορισμοί σύμφωνα με τον ISO ποικίλλουν ως προς τη φύση των χαρακτηριστικών που αναφέρουν του οριζόμενου αντικειμένου και το βαθμό επίγνωσης των χαρακτηριστικών αυτών (βλέπε εντατικούς και εκτατικούς ορισμούς). Εμείς ωστόσο, έχουμε δικά μας πρότυπα, τα Αριστοτελικά, όπως μας λέει ο Νικηφόρος Βλεμμύδης κι έτσι οι ορισμοί είναι πότε **κύριοι** , εφόσον απαριθμούν τα ουσιώδη και τα αμετάβλητα του οριζόμενου, και πότε **περιγραφικοί** , εφόσον με τα λίγα ουσιώδη που γνωρίζουμε περιλαμβάνουν και τα μη ουσιώδη, επειδή το οριζόμενο δεν μπορεί να οριστεί με ακρίβεια.

Ο πρώτος ορισμός είναι από την Ευρωπαϊκή Διοίκηση προς την Ελληνική Διοίκηση και έχει ως εξής :

**Μνημόνιο** : τα σχέδια προγράμματος οικονομικής και χρηματοπιστωτικής πολιτικής και συνεννόησης στις συγκεκριμένες προϋποθέσεις οικονομικής πολιτικής.

Πηγή : Εφημερίς της Κυβερνήσεως φυλ. 65, 6/5/2010.

Τα κείμενα του Μνημονίου είναι νομικά κείμενα με οικονομικές πληροφορίες, αφού εκεί περιγράφονται τα «συνομολογούμενα» μεταξύ Ελλάδας, Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου», σχετικά με το χρηματοδοτικό πρωτόκολλο και τη δανειακή σύμβαση της Ελλάδας.

Πρόκειται για ορισμό διοίκησης προς άλλη διοίκηση με χαρακτηριστικό τον υψηλό βαθμό αφαίρεσης.

Ένα παράδειγμα τέτοιου Μνημονίου είναι το ακόλουθο :

Το Μνημόνιο – ως από κοινού – ομού αποδεκτό – συνταγμένο και εφαρμοστέο, δεν είναι τίποτα άλλο από την ΟΜΟΛΟΓΙΑ μεταξύ δανειστών και δανειζόμενης χώρας. Η έννοια – όρος του ΙΙου π.χ. αιώνα, για το δάνειο που συνομολογήθηκε μεταξύ της Κάλυμνας και δύο Κώνων χρηματιστών – βλέπε η Κάλυμνα της Ιστορίας και η Κάλυμνα των επιγραφών, Γ. Κουκούλης 1980, 1982 εκδ. Αναγνωστηρίου Καλύμνου. Οι συνθήκες, οι όροι δανεισμού, η χώρα/πόλη διαιτησίας, το χρονοδιάγραμμα αποπληρωμής αποτελούν πρότυπο (μνημονιακό) ΟΜΟΛΟΓΙΑΣ για τους ανημέρωτους τεχνοκράτες.

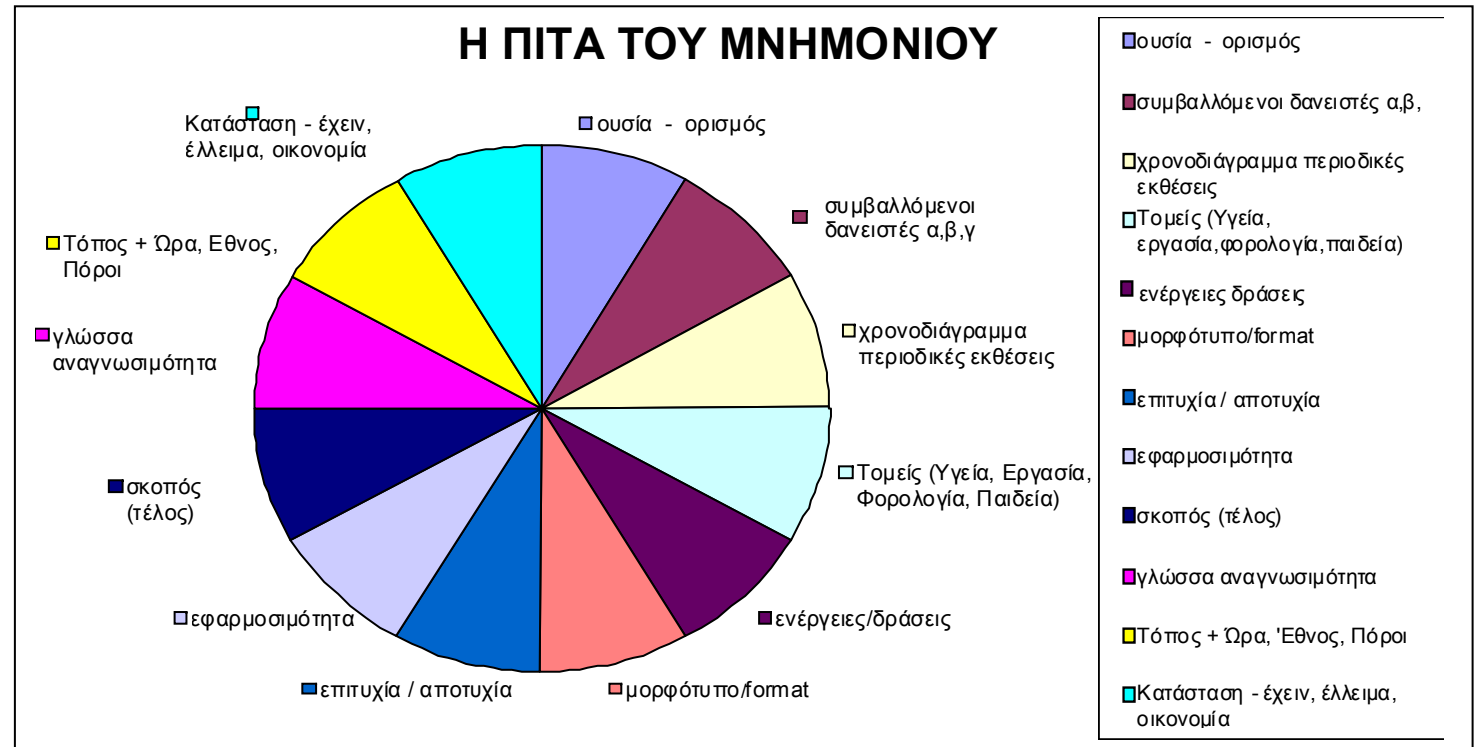
Ο δεύτερος ορισμός είναι περιγραφικότερος ορισμός τεχνικού γενικού χαρακτήρα και απευθύνεται σε ευρύτερο κοινό.

**Μνημόνιο** : κατόπιν εκδήλωσης ενδιαφέροντος και κατόπιν παραγγελίας, το μνημόνιο είναι τεχνο επιστημονικό πολύπλοκο κείμενο Σύμβασης μεταξύ μιας χώρας και των δανειστών της που περιγράφει την υπαρκτή δεινή οικονομική κατάσταση, τις προϋποθέσεις, τους όρους και τα μέτρα ανασυγκρότησής της, εντός συγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος.

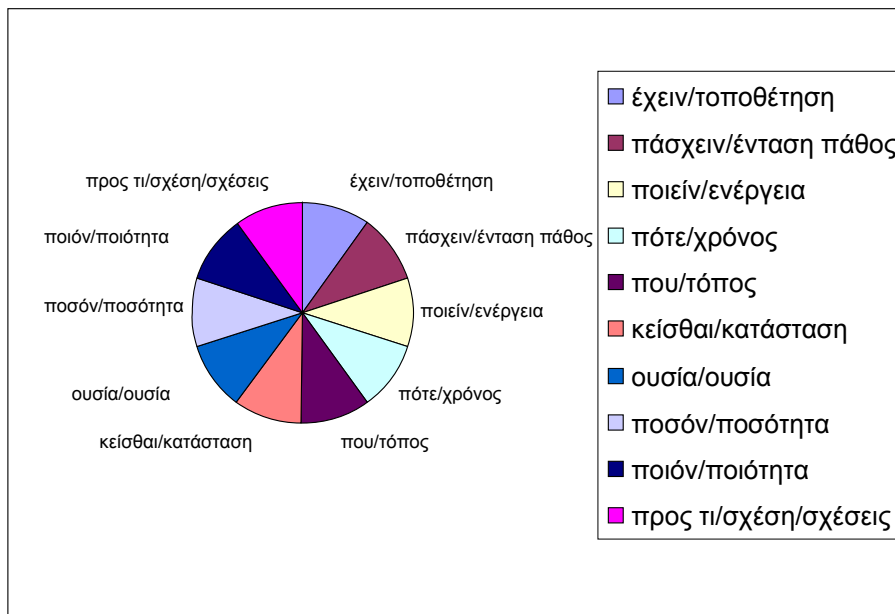
Τρίτος ορισμός :

**Μνημόνιο** : Πρόκειται για τεχνικό κείμενο πολυγνωσιακού, πολυτομεακού περιεχομένου με στόχο τη χάραξη νέας οικονομικής και χρηματοπιστωτικής πολιτικής για τη μείωση των ελλειμμάτων και την καταπολέμηση του χρέους μιας χώρας έναντι της διεθνούς κοινότητας δανειστών.

Συμπληρωματικά αναφέρουμε ότι ως τεχνικό κείμενο του τομέα της διοίκησης ανήκει στον έντυπο δημόσιο διοικητικό λόγο, με όλα τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της ουσίας, του περιεχομένου και της μορφής του.



Ο παραπάνω πίνακας βασίστηκε στο πίνακα οντολογικών κριτηρίων του Αριστοτέλη που ακολουθεί.



### 3 Τεχνικά κριτήρια

Ως τεχνικό/επιστημονικό κείμενο το Μνημόνιο θα όφειλε να διακρίνεται για την εσωτερική οικονομία η οποία είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τη νοηματική του τάξη. Ήτοι, η ουσία και ο τύπος του (fond et form) αποτελούν στοιχεία αλληλένδετα και στοχεύουν στην μετάγγιση της τεχνογνωσίας που μεταφέρει κατά τρόπο οντολογικό.

Η διάταξη της τεχνογνωσίας – πληροφορίας, θα πρέπει να ανταποκρίνεται

Στις απαιτήσεις – κριτήρια :

- \* της συνάφειας
- \* της συνοχής
- \* της σταθερής δομής
- \* της ενότητας του ύφους

Στην τήρηση κανόνων :

- \* της ορθής χρήσης συνδετικών λέξεων
- \* της σωστής σύνταξης
- \* της ορθογραφίας (σωστή στίξη/χρήση συμβόλων), και

Στην περίπτωση :

- \* της συνεπούς μεγέθυνσης εννοιών κλειδιών μέσα στο κείμενο για να εντυπωθούν ευκολότερα στο δίσκο της μνήμης (επαναληπτικές υπομνήσεις γεγονότων και ημερομηνιών χάριν της διδακτικής)

\* ενσωμάτωσης ορισμών και λεξιλογίου όρων μέσα στο κείμενο

Η νοηματική τάξη συνδέεται :

- \* με την ενότητα του ύφους
- \* με τη συνάφεια των παραγράφων
- \* με τη συνοχή των νοημάτων
- \* με τη μονοσημαντότητα των όρων
- \* με την ακρίβεια επιλογής όρων
- \* με την επάρκεια της πληροφόρησης
- \* με την καταλληλότητα της πληροφορίας
- \* με τη διόρθωση προηγούμενων απόψεων, και
- \* με την παράθεση τεκμηριωμένης – βελτιωμένης θέσης.

Για την τυποποιημένη μορφή των παραπάνω κριτηρίων, βλέπε Πίνακα AAA των CCC για τον έντυπο δημόσιο διοικητικό λόγο. Αυτή η τυποποιητική διαδικασία συνάδει με την επιστημονική περιγραφή των κριτηρίων χαρακτηριστικών των τεχνικό – επιστημονικών κειμένων, όπως παρέχεται στο έργο του Cokourec για την Τεχνική και Επιστημονική Γαλλική Γλώσσα.

Ένα άλλο μοντέλο τυποποίησης που εφαρμόζεται σε διεθνές επίπεδο τόσο στην ανάγνωση τεχνικών κειμένων στη Δημόσια Διοίκηση όσο και στη σύνταξή τους είναι το μοντέλο Αντιστοιχίας – Αλληλουχίας και Ακρίβειας, το λεγόμενο CCC (Correspondence – Consistency – Correctness) που παρουσίασαν 4 σημαντικοί φιλόλογοι για χρήση στη Δημόσια Διοίκηση, στην μελέτη τους για τον έντυπο Δημόσιο Διοικητικό Λόγο. Το καθένα από τα τρία κριτήρια αναπτύσσεται με τη σειρά του σε επιμέρους υποκριτήρια και παραμέτρους τα οποία ενισχύουν την εφαρμογή τους. Βλέπε τον Πίνακα που ακολουθεί

**Το μοντέλο Αντιστοιχίας – Αλληλουχίας – Ακρίβειας (AAA)**

**(The CCC Model for text evaluation : Correspondence – Consistency – Correctness )**

- A) Είδος Εγγράφου :** i) καταλληλότητα, ii) θεματική καθαρότητα, iii) τήρηση κανόνων
- B) Περιεχόμενο :** i) επαρκής πληροφόρηση, ii) συνάφεια, iii) πιστότητα
- Γ) Δομή :** i) σταθερή δομή, ii) ορθή χρήση συνδετικών λέξεων
- Δ) Διατύπωση :** i) κατάλληλη διατύπωση, ii) ενότητα ύφους, iii) σωστή σύνταξη και επιλογή λέξεων
- Ε) Εμφάνιση :** i) κατάλληλη μορφή, ii) προσαρμογή κειμένου στη μορφή, iii) ορθογραφία και σωστή στίξη.

Προσαρμογή και μετάφραση του Πίνακα από το βιβλίο του Jansen Daniel & R. Newtelings [1].

Τα μνημόνια ως τεχνικά κείμενα εντάσσονται στην κατηγορία των ειδικών κειμένων και η σύνταξή τους πραγματοποιείται βάσει κοινών κριτηρίων. Εξ' ορισμού, το τεχνικό κείμενο φέρει τεχνογνωσία, ενός ή περισσότερων τομέων γνώσης, και υπακούει σε αυστηρούς κανόνες σχεδίασης. Η νοηματική τάξη η οποία αφορά στον τύπο (*forme*), είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την εσωτερική οικονομία του κειμένου. Οι σχέσεις που διέπουν τα δεδομένα διευκολύνουν την ανάγνωση – κατανόησή τους και υποβοηθούν την ανάκληση. Στην παρούσα περίπτωση του κειμένου του μνημονίου προστίθεται και η διάσταση του διοικητικού λόγου. Άρα το κείμενο του μνημονίου πέραν του τεχνικού χαρακτηριστικού έχει και την νομολογική εσωτερική υπηρεσία και πληροφορία, χωρίς να αγνοείται το «δια ταύτα» του δημόσιου διοικητικού λόγου. Έτσι τα βασικά του χαρακτηριστικά συνοψίζονται στα παρακάτω :

Ενώ η τεχνική γλώσσα στη Δημόσια Διοίκηση είναι σχοινοτενής, με τη βραχύτερη πρόταση να αριθμεί 29 λέξεις και τη μακρύτερη 91 λέξεις, κατά τον Cokourec , τα παρακάτω κριτήρια έρχονται να συγκεράσουν αυτό το γνώρισμα :

Τα κριτήρια συνοχής ( *cohesion*), συνάφειας (*coherence*), συντακτικής πύκνωσης (*condensation syntactique*), απρόσωπες φράσεις (*impersonnalite des phrases*).

#### **4 Περί τυποποίησης όρων και τεχνικών προδιαγραφών για τη σύνταξη τεχνικών κειμένων.**

Η τυποποίηση, διαδικασία για την από κοινού συναινετική επιλογή για χρήση μέρους του λόγου όπως ο όρος ή όλου όπως είναι το κείμενο, κυρίως στη σύνταξή του αφορά την επιστήμη και την τέχνη. Για την επιστήμη, η τυποποίηση όρων άρχισε τον 19<sup>ο</sup> αιώνα, για δε την τέχνη, τον 20<sup>ο</sup> αιώνα. Για να εναρμονιστεί η διαδικασία παραγωγής όρων/κειμένων και να αποφευχθεί η ανεπίτρεπτη αταξία , η τυποποίηση απετέλεσε αντίδοτο για την έκρηξη τεχνογνωσίας και την ανάγνωση της σχετικής πληροφορίας. Η τυποποίηση σε επίπεδα ορολογικών αρχών, λεξιλογίων, βλέπε ορολογικοί κανόνες και νόρμες, επέτρεψαν σε διεθνείς οργανισμούς (ISO) να δημιουργήσουν, να συλλέξουν, να καταχωρίσουν, να επεξεργασθούν και να αποθηκεύσουν για περαιτέρω διάχυση και ανταλλαγή ορολογικών δεδομένων, με άλλα λόγια, «τεχνογνωσίας» σε εθνική και σε παγκόσμια κλίμακα (βλέπε ΕΛΕΤΟ, ΕΛΟΤ, INFOTERM).

Στην τυποποίηση των ορολογικών δεδομένων προστίθεται η συναινετική τυποποιημένη μορφή σύνταξης τεχνικού κειμένου από διεθνείς οργανισμούς. Οι εμπειρογνώμονες, οι εντεταλμένοι από τους διεθνείς οργανισμούς Η.Ε. ή διεθνείς ομίλους, να συντάξουν σε γλώσσα, μη μητρική, δεδομένα τεχνικά/επιστημονικά ενός τομέα ή ενός τομέα έρευνας, διευκολύνονται στη σύνταξη τεχνικών κειμένων με την τυποποιημένη μορφή (*form*). Τα



κείμενα αυτά καλούνται τεχνικές εκθέσεις και ακολουθούν μια τυποποιημένη μορφή ως προς την εξωτερική εικόνα και την εσωτερική διάταξη των παραγράφων. Σέβονται και υπακούουν στα κριτήρια :

Της συνοχής, της συνάφειας, της χρήσης τυποποιημένων όρων, της χρήσης πινάκων και άλλων γραφικών στοιχείων, της ονοματοποίησης, της λακωνικότητας, της συντακτικής πυκνότητας, της μονοσημαντότητας (intellectualization), και της χρήσης διευθυντικών περιλήψεων, λεξιλογίων όρων, ορισμών και συμπερασμάτων.

Οι τεχνικές εκθέσεις των Οργανισμών FAO, UNEP & UNESCO είναι χαρακτηριστικά πρότυπα σύνταξης τεχνικών κειμένων. Οι τεχνικές εκθέσεις συντάσσονται σε κοινή γλώσσα την αγγλική και όχι στη μητρική τους. Ακολουθούν κοινούς κανόνες ως προς τον τύπο (form) , την παρουσίαση της τεχνικής έκθεσης με αυστηρή διάταξη, executive summary, αριθμημένες παραγράφους, λογική διάταξη, συμπεράσματα και χρήση τυποποιημένων όρων και τεχνοδιάλεκτο ανάλογα με το θέμα ως προς τον τύπο και την ουσία του περιεχομένου, την τεχνική/επιστημονική πληροφορία ή τεχνογνωσία. Οι διεθνείς τεχνικές μελέτες ή εκθέσεις ακολουθούν το ίδιο κοινό πρότυπο.

## **5 Το Ελληνικό Μνημόνιο και το Γλωσσάρι της Κρίσης**

Δειγματοληπτικά θα αναλύσουμε, σύμφωνα με τα προλεχθέντα κριτήρια, ορισμένους όρους/ορισμούς που εντάσσονται στο μνημονιακό γλωσσάρι της κρίσης. Μιας κρίσης που δημιουργήθηκε και με τη συμβολή της γλώσσας, η οποία αναγκάστηκε να αφομοιώσει (όπως αφομοιώνεται και η αλλαγή ποσοστού του ΦΠΑ από τους εστιάτορες) όρους πολυδιάστατους, άγνωστους για τα ελληνικά δεδομένα, δύσπεπτους και με λαθεμένη χρονική τοποθέτηση.

Πρόκειται για μια εξαγορά χρόνου της Ελλάδας από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Αλληγορικά θ' αναφερθώ στην προσωποποίηση του χρήματος στην τέχνη με τη μορφή του Διαβόλου. Διάβολος – αυτός που διαβάλλει – δηλαδή στην περίπτωσή μας η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το ΔΝΤ, που δίνουν το χρήμα γι' αυτή την εξαγορά του χρόνου και οι οποίοι ευθύνονται για την υποτέλεια και την εξαθλίωση της χώρας μας και του λαού της. Το άρμα αυτής της Διαβολικής εκστρατείας, μια γλωσσική πλατφόρμα προσηλυτισμού της κοινωνίας μας σε έννοιες που μεταφέρουν αρνητικά και πρωτόγνωρα νοήματα.

## **6 Δεκαπέντε όροι / ορισμοί**

Παραθέτουμε μερικές από τις δεκάδες λέξεις που συνοδεύουν την βαθιά κρίση στην καθημερινότητα των πολιτών της χώρας μας, οι οποίοι καλούνται και να τις αφομοιώσουν :

**Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ)** : διεθνής οργανισμός που επιβλέπει το παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα, παρακολουθεί τις συναλλαγματικές ισοτιμίες και τα ισοζύγια πληρωμών και προσφέρει οικονομική – τεχνική βοήθεια.

**Δανειακή σύμβαση ή Σύμβαση Δανειακής Διευκόλυνσης της Ελλάδας :** είναι διεθνής σύμβαση που συμφωνήθηκε στις 8 Μαΐου 2010 μεταξύ των χωρών μελών της ευρωζώνης προκειμένου η χώρα μας να λάβει την οικονομική βοήθεια ύψους 80 εκ.€.

**Επιμήκυνση :** όταν στη λήξη ενός ομολόγου που πρέπει να πληρωθεί ο κάτοχος του το κράτος ζητά να υπάρξει παράταση με τους ίδιους ή τροποποιημένους όρους δανεισμού.

**Ευρωμόλογο :** Το ομόλογο με βάση το οποίο τα κράτη-μέλη της ευρωζώνης θα δανείζονται ενιαία και όχι το καθένα ξεχωριστά.

**Κούρεμα :** Η εθελούσια διαγραφή ύψους 50% του ελληνικού χρέους από τους ιδιώτες πιστωτές που συμφωνήθηκε από την Ε.Ε. στις Βρυξέλλες τον Οκτώβριο του 2011.

**Μνημόνιο :** Το Μνημόνιο Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής (ΜΟΧΠ), το Τεχνικό Μνημόνιο Συνεννόησης (ΤΜΣ) στις συγκεκριμένες Προϋποθέσεις Οικονομικής Πολιτικής που έχουν επικρατήσει να αποκαλούνται με έναν όρο μνημόνιο, συνόδευσαν την αίτηση της Κυβέρνησης για δανεισμό προς την ευρωζώνη και το ΔΝΤ.

**Οργανισμός αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας :** Εταιρεία που προσφέρει ανεξάρτητες υπηρεσίες και αξιολογεί την πιστοληπτική ικανότητα των δανειζόμενων (ιδιώτες, επιχειρήσεις, κράτος) και τα χρεόγραφα που εκδίδουν με στόχο να ενημερώσουν καλύτερα τους δανειστές.

**Ομάδα Κρούσης (Task Force) :** Η ομάδα των τεχνοκρατών με συμβουλευτικό ρόλο σε τεχνικά προβλήματα της ελληνικής δημόσιας διοίκησης που καταθέτουν σχετικές εκθέσεις προς την Ε.Ε.

**Πιστωτικό γεγονός (credit event) :** Η αθέτηση των υποχρεώσεων μιας χώρας ως προς το χρέος της και συμβάντα όπως η αδυναμία πληρωμής, η αναδιάρθρωση και η πτώχευση.

**Τροϊκα :** οι δανειστές της Ελλάδας, δηλαδή η Ε.Ε., το ΔΝΤ και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και πιο συγκεκριμένα οι εκπρόσωποί τους που διενεργούν τις αξιολογήσεις της ελληνικής οικονομίας.

**CDS (Credit Default Swap) :** είναι μία σύμβαση ανταλλαγής στην οποία ο αγοραστής της πραγματοποιεί σειρά πληρωμών προς τον αντισυμβαλλόμενο πωλητή και σε αντάλλαγμα δέχεται εφάπαξ πληρωμή σε περίπτωση που κάποιο πιστωτικό μέσο (συνήθως ομόλογο ή δάνειο) χαρακτηριστεί από αθέτηση του εκδότη.

Στην απλή μορφή της είναι μια διμερής σύμβαση μεταξύ του αγοραστή και του πωλητή της προστασίας από τον πιστωτικό κίνδυνο και αναφέρεται σε συγκεκριμένο ομόλογο χρέους

μιας «οντότητας αναφοράς», η οποία οντότητα συνήθως είναι κράτος ή νομικό πρόσωπο όπως μια εταιρεία.

**EFSF (European Financial Stability Facility) – Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας** : είναι ένας θεσμός που συμφωνήθηκε από τα 27 κράτη μέλη της Ε.Ε. με στόχο τη διατήρηση της οικονομικής σταθερότητας στην Ευρώπη παρέχοντας βοήθεια στα υπερχρεωμένα κράτη της ευρωζώνης.

**Hedge Funds** : είναι ένα κεφάλαιο ανοικτού ή κλειστού τύπου όπου ένας διαχειριστής επενδύει τα χρήματα των μετόχων.

**PSI (Public Sector Involvement)** : Η συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στη μείωση του ελληνικού χρέους με ανταλλαγή ομολόγων.

**Spread** : Εννοούμε κυρίως τη διαφορά της απόδοσης των ελληνικών από τα γερμανικά δεκαετή ομόλογα αναφοράς.

## 7 Heidegger 1927 – « Είναι και Χρόνος»

Με το βιβλίο του αυτό ο Heidegger ξαναφέρει στο φιλοσοφικό προσκήνιο το θεμελιώδες ερώτημα πάσης φιλοσοφίας, το Πλατωνικό εκείνο «τίποτε βούλεσθε σημαίνει οπότε αν φθέγγησθε». Θεωρεί ότι η ΓΛΩΣΣΑ αποτελεί «ΥΠΑΡΞΙΑΚΟ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟ», ότι γίνεται ο «ΟΙΚΟΣ ΤΟΥ ΕΙΝΑΙ» και με τον τρόπο αυτό αμφισβητεί την αξία του «ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ» στην «ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ». Η απάντηση στο «ΕΡΩΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΙΝΑΙ» χωρίζεται σε δύο σκέλη : 1) το νόημα του είναι (ορίζοντας – χρόνος) , και 2) του ιδίου του είναι. Η λεκτική δηλαδή έκφραση ονομάζει το αντικείμενο μέσω της «νοηματικής σύλληψής του. Έχουμε λοιπόν το σημαίνον : λεκτική έκφραση, το σημαινόμενο : αντικείμενο και το νόημα : χρόνος, χρονικότητα.

Το «είναι» λοιπόν και ο «χρόνος» πρέπει να συμπορεύονται. Χωρίς αυτή τη χρονική δυναμιτοποίηση της Οντολογίας του Είναι δεν μπορεί να υπάρξει επιτυχία στη συνταγή του Μνημονίου. Θα ζητείται πάντα η συμβολή του Εωσφόρου όπως τον απεικονίζει ο Γκόγια στο έργο του «Σάββατο των Μαγισσών» για τον προσδιορισμό της χρονικότητας στην οντολογική και σημασιολογική αξία των όρων του γλωσσαρίου της κρίσης.



## 8 Συμπεράσματα

Το ουσιαστικό γνώρισμα του γραπτού λόγου σε σχέση με τον προφορικό είναι η μείωση της σκοτεινότητας, της διγλωσσίας, της αμφισημίας, χαρακτηριστικών που αποτελούν τους εχθρούς των γλωσσών. Ο Gustave Guillaume πίστευε ότι ο γραπτός λόγος μειώνει την πνευματική διαταραχή και ότι η σίγαση των διαταραχών του εγκεφάλου γίνεται μόνο μέσω της άσκησης του γραπτού λόγου. Εμείς πιστεύουμε ακόμη περισσότερο, με την ιδιαιτερότητα του τεχνοεπιστημονικού λόγου και τη νομική διάσταση του έντυπου δημόσιου διοικητικού λόγου ότι η άσκηση σύνταξης τέτοιων κειμένων γίνεται ο απομειωτής της εγκεφαλικής διαταραχής με την ενδυνάμωση της έκφρασης της ακρίβειας.

Ουσιαστική επομένως η θέση της τυποποιητικής διάστασης της Ορολογικής διαδικασίας η

οποία στηρίζει τη γνωσιολογική τεχνο-γλωσσολογική προσέγγιση, ως προς τις σχέσεις λογικής, οντολογίας της μεταδιδόμενης γνώσης με τη χρήση μονοσήμαντων όρων.

Το μνημόνιο, το οποίο αποτελείται από δύο μέρη, την επιστολή προθέσεων και την τεχνική έκθεση, είναι κείμενο ειδικού σκοπού, πολύπλοκο, ένεκα μορφής, περιεχομένου και αριθμού συντακτών, και αφορά αφενός στα δεδομένα της οικονομικής και χρηματοπιστωτικής κατάστασης της Ελλάδας καθώς και στους όρους – προϋποθέσεις – μέτρα για τη βελτίωση αυτής της κατάστασης.

Τα συμβαλλόμενα μέρη: το Ελληνικό κράτος ως παραγγελιοδόχος του τεχνικού κειμένου και οι δανειστές, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το ΔΝΤ. Αυτό λοιπόν το τεχνικό κείμενο με τα πολλά και ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και παραμέτρους με την επωνυμία «Μνημόνιο» θεωρείται μοναδικό είδος πολυπλοκότητας ως κείμενο έντυπου διοικητικού λόγου.

Γιατί δύο φιλόλογοι – μεταφραστές, με ορολογική παιδεία και εμπειρία στα τεχνικά κείμενα της δημόσιας διοίκησης και της διεθνούς επαγγελματικής, τεχνο-επιστημονικής επικοινωνίας, FAO, UNESCO, ΟΟΣΑ, UNEP, ISO, έδειξαν ενδιαφέρον για το γλωσσικό περιβάλλον της τόσο ουσιαστικής τεχνογνωσίας – πληροφορίας για τη χώρα; Διότι έζησαν εκ του σύνεγγυς τη δυσκολία της ανάγνωσης και την αταξία στην κατανόηση μεταξύ των διαπραγματευτών της Τριμερούς Ομάδας (ΤΡΟΪΚΑΣ) και των ελλήνων εκπροσώπων, την επιζήμια καθυστέρηση ένεκα θολερής και ανακριβούς επικοινωνίας ελλείπει κοινής γλώσσας με συναινετικά αποδεκτούς όρους. Η κοινή γλώσσα ορίζεται ως η γλώσσα που εξασφαλίζει ακρίβεια αντιστοιχίας έννοιας – όρου και πρακτικής εφαρμογής, χρονισμού και συναίνεσης. Την ευρεία συναίνεση μεταξύ των επικοινωνούντων. Αυτό το βασικό αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της Τυποποίησης, χάριν της ενοποίησης της γνώσης και της επικοινωνήσεως αυτής της γνώσης.

Πέραν των ορισμών που παρατέθηκαν ως σημειωθούν και οι ορισμοί του λεξικού Larousse όπου τα Μνημόνια είναι διπλωματικά σημειώματα που περιέχουν επιτομές καταστάσεων ενός θέματος και υπομνήματα για την υπενθύμιση αυτών των θεμάτων σε ένα άτομο ή σε πολλά.

Ως προς τη μορφή των κειμένων των MEMORANDA – ΟΜΟΛΟΓΙΩΝ τα οποία θα καθορίζουν νομοτελειακά την ποιότητα της καθημερινότητας ενός λαού και την εν δυνάμει πνευματική παραγωγή των ελλήνων εντός και εκτός της χώρας, η μορφή αυτή δεν συνάδει με τη βαρύτητα της σημασίας και των επιπτώσεων ενός τόσο σημαδιακού κειμένου.

Η πρόκληση ωστόσο για όλους εμάς για τα «**εσσόμμενα**» έγκειται όχι στο «καλό κουράγιο»

αλλά στη γνώση των «**προτεόντων**» και των «**εόντων**» που πρέσβευε και πρεσβεύει η **ΚΛΕΙΩ**, η Μούσα της Ιστορίας, της οποίας την χρυσή κλείδα κατέχει.

## 9 Βιβλιογραφία

- [ 1 ] Janssen D., “Improving the quality of public documents” in Reading and Writing Public Documents, εκδ. John Benjamins Publishing Company, Amsterdam/Philadelphia 2001
- [2] Cokourek, La langue francaise de la Technique et de la Science, Brandsletter, 1991
- [3] Heidegger, «Είναι και Χρόνος», 1927
- [4] Δικτυακή Πύλη Ευγορα
- [5] Εφημερίς της Κυβερνήσεως, φύλλο 65, 6/5/2012
- [6 ] Καρδούλη Μ. – Ακοβιτσιώτη Θ., «Ο μύθος της ορολογίας :Ένα οδοιπορικό στη σύγχρονη προσέγγιση παραγωγής, εκφοράς και χρήσης των όρων» στο Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία, Ανακοινώσεις 3<sup>ου</sup> Συνεδρίου (1-3 Νοεμβρίου 2001), εκδόσεις ΕΛΕΤΟ, Αθήνα 2001
- [7] Niels van der Mast and Janssen D., “Strategic revision of public documents” in Reading and Writing Public Documents, εκδ. John Benjamins Publishing Company, Amsterdam/ Philadelphia 2001
- [8] Αριστοτέλης, Τοπικά, Τόμος Α΄, Bude, Guillaume, Paris, 1969
- [9] Schriver, K.A. “Evaluating text quality : The continuum from text – focused to reader – focused methods”, IEEE Transactions on Professional Communication, τεύχος 32.

### Μαρία Καρδούλη

Καθηγήτρια Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας  
Αντιπρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου της ΕΛΕΤΟ  
Στέλεχος Επιμόρφωσης του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης .ΕΚΚΔ.  
Ηλ-ταχ.: [tiliakou@yahoo.gr](mailto:tiliakou@yahoo.gr)

### Θεοδώρα Ακοβιτσιώτη

Μεταφράστρια  
Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας  
Ηλ-ταχ.: [th.akovitsioti@mne.gov.gr](mailto:th.akovitsioti@mne.gov.gr)